GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2024 m. rugsėjo 5 d.[1]

Byla C-227/23

Kwantum Nederland BV,
Kwantum België BV
prieš
Vitra Collections AG

(*Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Intelektinė nuosavybė – Autorių teisės – Direktyva 2001/29/EB – 2 ir 4 straipsniai – Atgaminimo ir platinimo teisės – Taikomosios dailės kūriniams, kurių kilmės šalis nėra valstybė narė, taikoma autorių teisių apsauga – Berno konvencija – 2 straipsnio 7 dalis – Materialinis abipusiškumo patikrinimas – Sąjungos ir jos valstybių narių kompetencijos pasidalijimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 2 dalis – Pagrindinė teisė į intelektinės nuosavybės apsaugą – Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalis – Apribojimai – SESV 351 straipsnio pirma pastraipa“

Įvadas

1. Visuotinai pripažįstama, kad autorių teisės kilo iš karališkųjų privilegijų, suteiktų spaustuvininkams ir leidėjams. Veikiausiai dėl šios kilmės, glaudžiai susijusios su asmeninėmis privilegijomis, ir, priešingai nei įprasta civilinėje teisėje, autorių teisės iš esmės saugo nacionalinių autorių kūrinius arba kūrinius, pirmą kartą paskelbtus nacionalinėje teritorijoje, netaikant šios apsaugos užsienio kūrinių autoriams[2].

2. Autoriai gali pasinaudoti tokia apsauga už savo atitinkamų šalių ribų tik pagal tarptautines konvencijas. Šiuo metu pagrindinis tarptautinės teisės aktas autorių teisių srityje yra Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos[3]. Europos Sąjunga nėra šios konvencijos šalis. Vis dėlto visos valstybės narės yra šios konvencijos šalys ir Sąjunga privalo laikytis materialinių šios konvencijos nuostatų pagal kitus savo tarptautinius įsipareigojimus[4].

1 Originalo kalba: prancūzų.

2 Kaip pavyzdį žr. von Lewinski, S., *International Copyright Law and Policy*, Oxford University Press, Oxford, 2008, p. 8 ir 9.

3 1886 m. rugsėjo 9 d. Berne pasirašyta konvencija (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas), su pakeitimais, padarytais 1979 m. rugsėjo 28 d. (toliau – Berno konvencija).

4 Žr. šios išvados 9 ir 10 punktus.

3. Berno konvencija grindžiama nacionalinio vertinimo principu, kitaip tariant, prilyginimo principu. Pagal šį principą autoriai, šią konvenciją pasirašiusių šalių piliečiai, kitose ją pasirašiusiose šalyse iš esmės turi tokias pačias teises, kaip ir nacionaliniai autoriai, kiek tai susiję su šios konvencijos taikymo sritimi.

4. Vis dėlto Berno konvencijoje yra kelios retos nacionalinio vertinimo principo išimtys. Viena iš jų susijusi su taikomosios dailės kūrinių apsauga. Iš tikrųjų dėl didelių skirtumų, kuriuos lemia tokių kūrinių apsaugos priemonės ir mastas, susitariančiosioms šalims nepavyko susitarti dėl bendros šios apsaugos tvarkos. Dėl to esama teisės aktų, kuriais nukrypstama nuo bendrosios taisyklės, įtvirtinant materialinę abipusiškumo išlygą, pagal kurią taikomosios dailės kūriniams iš kitų šalių, kuriose tokie kūriniai saugomi tik kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai, kitose pasirašiusiose šalyse tokia apsauga negali būti taikoma kartu su autorių teisių apsauga.

5. Pagal Sąjungos teisę taikomosios dailės kūriniams taikoma autorių teisių apsauga, neatsižvelgiant į tai, kad jiems gali būti taikoma ir speciali apsaugos sistema kaip pavyzdžiams (dizainui) ar modeliams. Šioje byloje iš esmės kyla klausimas, ar valstybės narės gali taikyti Berno konvencijoje nurodytą abipusiškumo išlygą ir taikomosios dailės kūriniams iš trečiųjų šalių, kuriose šie kūriniai saugomi tik pagal specialią tvarką.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

Berno konvencija

6. Berno konvencijos 2 straipsnio 1 ir 7 dalyse, be kita ko, nurodyta:

„1. Sąvoka „literatūros ir meno kūriniai“ apima kiekvieną literatūros, mokslo ir meno kūrinį, koks bebūtų jo išraiškos būdas ar forma: <…> taikomosios dailės kūrinius <…>.

<…>

7. <…> [Šia konvencija sukurtos] Sąjungos šalių įstatymams suteikiama teisė nustatyti šių šalių įstatymų taikymo taikomosios dailės kūriniams ir pramoniniams pavyzdžiams [(dizainui)] bei modeliams ribas, taip pat tokių kūrinių, pavyzdžių [(dizaino)] bei modelių apsaugos sąlygas. Kūriniai, kurie saugomi kilmės šalyje tik kaip pavyzdžiai [(dizainas)] ir modeliai, kitoje [šia konvencija sukurtos] Sąjungos šalyje turi teisę tik į tokią specialią apsaugą, kuri toje šalyje taikoma pavyzdžiams [(dizainui)] ir modeliams. Tačiau jei toje šalyje netaikoma jokia speciali apsauga, tokie kūriniai saugomi kaip meno kūriniai.“

7. Berno konvencijos 5 straipsnio 1–3 dalyse nustatyta:

„1. [Šia konvencija sukurtos] Sąjungos šalyse, išskyrus kūrinio kilmės šalį, šios [k]onvencijos saugomų kūrinių autoriai naudojasi tomis teisėmis, kurias tų šalių atitinkami įstatymai jų piliečiams suteikia dabar ar suteiks ateityje, taip pat tomis teisėmis, kurias specialiai suteikia ši [k]onvencija.

2. Naudojimuisi šiomis teisėmis ir jų įgyvendinimui negalioja jokie formalumai; toks naudojimasis ir įgyvendinimas egzistuoja nepaisant to, ar kilmės šalyje yra kūrinio apsauga. Dėl to, nepaisant šios [k]onvencijos nuostatų, apsaugos ir teisinės gynybos būdus, kuriais autoriams leidžiama saugoti savo teises, reguliuoja tik tos šalies, kurioje tokios apsaugos reikalaujama, įstatymai.

3. Kilmės šalyje apsaugą reguliuoja vidaus įstatymai. Tačiau jei kūrinio, dėl kurio taikoma apsauga pagal šią [k]onvenciją, autorius nėra to kūrinio kilmės šalies pilietis, jis turi šioje šalyje tokias pat teises kaip ir autoriai, esantys šios šalies piliečiai.“

8. Galiausiai Berno konvencijos 19 straipsnyje įtvirtinta:

„Šios [k]onvencijos nuostatos neužkerta kelio reikalauti bet kokios platesnės apsaugos, kuri gali būti [šia konvencija sukurtos] Sąjungos šalies įstatymų nustatyta.“

TRIPS sutartis ir PINO autorių teisių sutartis

9. Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba[5] (toliau – TRIPS sutartis), 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad PPO narės laikosi Berno konvencijos 1–21 straipsnių ir jos priedo.

10. Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (PINO) 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priėmė PINO autorių teisių sutartį[6]. Šios sutarties 1 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad Susitariančiosios Šalys įsipareigoja laikytis Berno konvencijos 1–21 straipsnių ir jos priedo.

Sąjungos teisė

11. Direktyvos 2001/29/EB[7] 2 straipsnio a punkte, 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„2 straipsnis

Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies:

a) autoriams – savo kūrinius;

<…>

[5] Ši sutartis pateikta 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše pasirašytos ir 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu (OL L 336, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 80) patvirtintos Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutarties 1C priede.

[6] Ši sutartis patvirtinta 2000 m. kovo 16 d. Tarybos sprendimu 2000/278/EB dėl PINO autorių teisių sutarties ir PINO atlikimų ir fonogramų sutarties patvirtinimo Europos bendrijos vardu (OL L 89, 2000, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 33 t., p. 208) (toliau – PINO autorių teisių sutartis).

[7] 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

3 straipsnis

1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

<…>

4 straipsnis

1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais.“

Nyderlandų teisė

12. Direktyvos 2001/29 2–4 straipsniai į Nyderlandų teisę perkelti iš dalies pakeisto 1912 m. rugsėjo 23 d. *Wet van houdende nieuwe regeling van het auteursrecht (Auteurswet 1912)*[8] (1912 m. rugsėjo 23 d. Autorių teisių įstatymas) 1, 12 ir 13 straipsniais. Šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 11 punkte taikomojo meno kūriniai bei pramoninis dizainas minimi tarp saugomų kūrinių kategorijų. Kadangi Berno konvencija Nyderlanduose taikoma tiesiogiai, nereikėjo jokių priemonių jos nuostatoms perkelti į Nyderlandų teisę.

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

13. *Vitra Collections AG* (toliau – *Vitra*) yra pagal Šveicarijos teisę įsteigta bendrovė, gaminanti dizainerių sukurtus baldus, be kita ko, kėdes, kurias sukūrė dabar jau mirę sutuoktiniai Charles ir Ray Eames, Jungtinių Amerikos Valstijų piliečiai, ir viena iš tokių kėdžių yra *Dining Sidechair Wood* (toliau – DSW kėdė). Ši kėdė priklauso kėdžių grupei, minėtos poros sukurtai baldų dizaino konkurse, kurį 1948 m. surengė Niujorko (JAV) Modernaus meno muziejus, ir nuo 1950 m. yra eksponuojama šiame muziejuje. *Vitra* yra galimų autorių teisių į šias kėdes turėtoja.

14. Pagal Nyderlandų teisę įsteigtos bendrovės *Kwantum Nederland BV* ir *Kwantum België BV* (toliau kartu – *Kwantum*) Nyderlanduose ir Belgijoje valdo namų apyvokos daiktų, be kita ko, baldų, parduotuvių tinklą.

15. 2014 m. *Vitra* nustatė, kad *Kwantum* nuo 2014 m. rugpjūčio 8 d. parduoda ir teikia rinkai kėdę, pavadintą *Paris*, dėl kurios formos tariamai pažeidžiamos jos autorių teisės į DSW kėdę. *Vitra* pareiškė ieškinį *Rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai), bet šis nusprendė, kad *Kwantum* nepažeidžia *Vitra* autorių teisių Nyderlanduose ir Belgijoje ir kad parduodama *Paris* kėdę nesielgia neteisėtai. Taigi tas teismas atmetė *Vitra* reikalavimus ir patenkino daugumą *Kwantum* reikalavimų.

16. Tokį sprendimą panaikino *Gerechtshof Den Haag* (Hagos apeliacinis teismas, Nyderlandai), nusprendęs, kad *Kwantum* nuo 2017 m. kovo 22 d. Nyderlanduose ir Belgijoje pažeidžia *Vitra* autorių teises į DSW kėdę ir kad parduodama *Paris* kėdę Nyderlanduose ir Belgijoje, nuo 2014 m. rugpjūčio 8 d. *Vitra* atžvilgiu elgiasi neteisėtai. Tas teismas, be kita ko, nurodė, kad pagal *Hoge*

[8] *Stb.*, Nr. 308, 1912.

Raad der Nederlanden (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) suformuotą jurisprudenciją Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta abipusiškumo išlyga nagrinėjamu atveju netaikoma, nes JAV, aptariamo kūrinio kilmės šalis, paprastai taiko autorių teisių apsaugą dizainui. Taigi aplinkybė, kad nagrinėjamu atveju šiai kėdei tokia kilmės šalies apsauga netaikoma, nereiškia, kad taikoma minėta išlyga.

17. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, bylos šalys pateikė pagrindinį kasacinį skundą ir priešpriešinį kasacinį skundą dėl apeliacinio teismo sprendimo. Pagrindiniame kasaciniame skunde *Kwantum* ginčijo tai, kaip apeliacinės instancijos teismas aiškino ir taikė abipusiškumo išlygą, nustatytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje. O *Vitra* priešpriešiniame kasaciniame skunde teigė, kad ši išlyga šioje byloje jokiu atveju netaikytina. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pirmiausia reikia išnagrinėti šį priešpriešinį kasacinį skundą, kurio apimtis platesnė.

18. Šiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija patenka į materialinę Sąjungos teisės taikymo sritį?

Jei į pirmesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai, teikiami šie klausimai:

2. ar aplinkybė, kad [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija)] 17 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta intelektinės nuosavybės apsauga apima autorių teises į taikomojo meno kūrinį, nulemia, jog tam, kad autorių teisių (kaip jos suprantamos pagal Direktyvą [2001/29]) į taikomosios dailės kūrinį įgyvendinimas būtų apribojamas taikant materialinį abipusiškumo patikrinimą pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį, pagal Sąjungos teisę, visų pirma Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, reikia, kad šis apribojimas būtų numatytas įstatyme?

3. Ar Direktyvos [2001/29] 2–4 straipsnius, taip pat Chartijos 17 straipsnio 2 dalį ir 52 straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį, reikia aiškinti taip, kad, kalbant apie taikomosios dailės kūrinį, kurio kilmės šalis, kaip tai suprantama pagal Berno konvenciją, yra trečioji valstybė, o autorius nėra <…> valstybės narės pilietis, tik Sąjungos teisės aktų leidėjas (o ne nacionalinės teisės aktų leidėjas) turi nustatyti, ar Sąjungoje gali būti apribojamas autorių teisių (kaip jos suprantamos pagal Direktyvą [2001/29]) įgyvendinimas taikant materialinį abipusiškumo patikrinimą pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį, ir, jei taip, aiškiai ir tiksliai apibrėžti šį apribojimą (žr. 2020 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, toliau – Sprendimas *RAAP*, EU:C:2020:677)]?

4. Ar Direktyvos [2001/29] 2–4 straipsnius, siejamus su Chartijos 17 straipsnio 2 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad jei Sąjungos teisės aktų leidėjas nėra numatęs autorių teisių (kaip jos suprantamos pagal Direktyvą [2001/29]) į taikomosios dailės kūrinį įgyvendinimo apribojimo taikant materialinį abipusiškumo patikrinimą pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį, <…> valstybės narės negali taikyti šio patikrinimo taikomosios dailės kūriniui, kurio kilmės šalis, kaip tai suprantama pagal Berno konvenciją, yra trečioji valstybė, o autorius nėra <…> valstybės narės pilietis?

5. Ar pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis, taip pat atsižvelgiant į Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalies (jos pirmtakės) įsigaliojimo momentą, SESV 351 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos Belgijos Karalystės atveju yra tenkinamos, todėl Belgija gali nuspręsti taikyti materialinį abipusiškumo patikrinimą pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį, visų pirma atsižvelgdama į tai, kad šiuo atveju kilmės šalis prie Berno konvencijos prisijungė 1989 m. gegužės 1 dieną?“

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo 2023 m. balandžio 11 d. Rašytines pastabas pateikė šalys pagrindinėje byloje, Nyderlandų, Belgijos ir Prancūzijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Šalims pagrindinėje byloje, Prancūzijos vyriausybei ir Komisijai buvo atstovauta per teismo posėdį, įvykusį 2024 m. kovo 20 d.

Analizė

20. Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismui pateikia penkis prejudicinius klausimus. Pirmasis klausimas suformuluotas labai bendrai ir susijęs su Sąjungos teisės taikytinumu pagrindinėje byloje. Antrasis, trečiasis ir ketvirtasis klausimai pateikti siekiant sužinoti, ar, atsižvelgiant į tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, pirmiausia į reikšmingas Direktyvos 2001/29 nuostatas ir Chartijos 17 straipsnio 2 dalį, valstybės narės gali taikomosios dailės kūriniams taikyti abipusiškumo išlygą, nurodytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje. Galiausiai penktasis klausimas susijęs su SESV 351 straipsnio pirmos pastraipos taikymu.

21. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kitus prejudicinius klausimus pateikia su sąlyga, jeigu į pirmąjį klausimą bus atsakyta teigiamai, mano nuomone, būtent nuostatų, nurodytų antrajame, trečiajame ir ketvirtajame klausimuose, pirmiausia Direktyvos 2001/29 nuostatų, analizė leis atsakyti į šį pirmąjį klausimą. Taigi siūlau iškart nagrinėti antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus. Paskui trumpai panagrinėsiu konkretų atvejį, nurodytą penktajame klausime.

Dėl antrojo, trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų

22. Pirmiausia pažymėtina, kad nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prejudiciniuose klausimuose mini Direktyvos 2001/29 2–4 straipsnius, neatrodo, kad šios direktyvos 3 straipsnis, kuriame įtvirtinta viešo paskelbimo teisė, būtų susijęs su pagrindine byla. Iš bylos medžiagos visai nematyti, kad pagrindinėje byloje būtų nurodytas šios teisės pažeidimas, nes ginčijama kėdžių, t. y. materialių objektų, kurie galimai yra *Vitra* turimų autorių teisių saugomų objektų klastotės, gamyba ir pateikimas rinkai. Taigi, mano manymu, šioje byloje atliekant analizę to 3 straipsnio galima neįtraukti. Be to, nagrinėjamu atveju, kalbant apie autorių teises siaurąją prasme, pažymėtina, kad joms skirtas būtent šios direktyvos 2 straipsnio a punktas.

23. Taigi antruoju, trečiuoju ir ketvirtuoju prejudiciniais klausimais, kuriuos siūlau nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktas ir 4 straipsnis, taip pat Chartijos 17 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybėms narėms draudžiama taikomosios dailės kūriniams iš trečiųjų šalių taikyti abipusiškumo išlygą, nustatytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje. Šio klausimo analizę siūlau pradėti nuo minėtos direktyvos nuostatų.

Dėl Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkto ir 4 straipsnio

24. Pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnį autoriams suteikiama išimtinė teisė atitinkamai leisti arba uždrausti savo kūrinių atgaminimą ir platinimą. Ginčas pagrindinė byloje susijęs su taikomosios dailės kūriniu, kurio kilmės šalis – JAV ir jo autoriai yra tos valstybės piliečiai [9]. Taigi šios bylos aplinkybėmis reikia nustatyti, pirma, ar tos nuostatos taikomos tokiems kūriniams, ir, antra, ar pagal jas valstybės narės gali tokiems kūriniams taikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje numatytą abipusiškumo išlygą.

– Dėl Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkto ir 4 straipsnio taikytinumo taikomosios dailės kūriniams iš trečiųjų šalių

25. Primintina, kad pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnį „autoriams“ suteikiama išimtinė teisė į jų „kūrinius“ [10]. Kadangi šioje direktyvoje dėl šių sąvokų apibrėžties nėra nuorodos į valstybių narių vidaus teisę, pagal suformuotą jurisprudenciją šias sąvokas reikia laikyti autonomiškomis Sąjungos teisės sąvokomis, kurios turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai [11].

26. Kalbant apie sąvoką „kūrinys“, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas būtent dėl taikomosios dailės kūrinių yra nusprendęs, jog ši sąvoka reiškia, kad turi būti originalus objektas, t. y. kad jis turi būti paties autoriaus intelektinės kūrybos rezultatas. Be to, autorių teisių apsauga taikoma tik šios kūrybos išraiškai, kurią galima pakankamai tiksliai ir objektyviai identifikuoti [12]. Taigi tam, kad objektas galėtų būti laikomas originaliu, būtina (ir to pakanka), kad jis atspindėtų autoriaus asmenybę ir laisvą bei kūrybingą jo pasirinkimą [13]. Jeigu objektas turi šiuos požymius, taigi yra kūrinys, jam turi būti taikoma autorių teisių apsauga laikantis Direktyvos 2001/29 [14].

27. Vis dėlto nei Direktyvoje 2001/29, nei jurisprudencijoje, susijusioje su sąvoka „kūrinys“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, nenustatyta sąlyga, pagal kurią jos būtų taikomos tik kūriniams iš valstybių narių arba šalių, priklausančių Europos ekonominei erdvei (EEE). Taigi, mano nuomone, ši direktyva gali būti aiškinama tik taip, jog tam, kad kūriniui galėtų būti taikoma pagal šią direktyvą suteikiama apsauga, nėra svarbu, kad jo kilmės šalis būtų EEE valstybė narė arba trečioji šalis [15].

28. Teisingumo Teismas jau turėjo progą priimti analogišką sprendimą. Išnagrinėjęs panašų klausimą dėl sąvokos „atlikėjai“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2006/115/EB [16] 8 straipsnio 2 dalį, jis nusprendė: kadangi šioje nuostatoje nenurodyta jokios ryšio su valstybe EEE nare sąlygos, valstybės narės negali jos taikyti taip, kad teise, pagal šią nuostatą suteikiama atlikėjams,

[9] Pagrindinėje byloje aptariamo kūrinio kilmės šalis nustatoma pagal Berno konvencijos 5 straipsnio 4 dalį, kurioje iš esmės nurodyta, kad, kalbant apie skelbiamus kūrinius, kilmės šalis yra pirmojo paskelbimo šalis. Taigi taikant šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje numatytą abipusiškumo išlygą lemiamas veiksnys yra kūrinio kilmės šalis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo ir šio kūrinio autorių pilietybę, tačiau tikriausiai dėl to, kad pagal Nyderlandų teisę saugomi ne tik kūriniai, kurių kilmės šalis yra Nyderlandai, bet ir kūriniai, kurių autoriai yra Nyderlandų piliečiai, taigi ir kūriniai, kurių autoriai yra kitų valstybių narių piliečiai (žr. 1912 m. rugsėjo 23 d. Autorių teisių įstatymo 47 ir 51 punktus). Vadinasi, situacija pagrindinėje byloje galėjo būti kitokia, jei šio kūrinio autoriai būtų valstybės narės piliečiai.

[10] Šios direktyvos 4 straipsnyje patikslinama, kad kalbama ir apie kūrinio originalą, ir apie jo kopijas.

[11] Žr., be kita ko, 2019 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Cofemel* (C-683/17, toliau – Sprendimas *Cofemel*, EU:C:2019:721, 29 punktas).

[12] Sprendimas *Cofemel* (29 ir 32 punktas).

[13] Sprendimas *Cofemel* (30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[14] Sprendimas *Cofemel* (35 punktas).

[15] Vis dėlto apsauga ribojama teritoriniu atžvilgiu (žr. šios išvados 31 punktą).

[16] 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 376, 2006, p. 28).

turintiems tokį ryšį su valstybe EEE nare, galėtų naudotis tik tokie atlikėjai, bet ne trečiųjų šalių piliečiai, neturintys tokio ryšio [17]. Darydamas šią išvadą Teisingumo Teismas pirmiausia rėmėsi Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos atlikimų ir fonogramų sutarties [18] 4 straipsnyje nustatyta pareiga užtikrinti į šią sutartį pasirašiusių šalių piliečius tokį patį požiūrį kaip ir į savo šalies piliečius, kiek tai susiję, be kita ko, su teise į teisingą atlyginimą, numatytą Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje [19].

29. Analogiškai vadovaujantis TRIPS sutarties 9 straipsnio 1 dalimi ir PINO autorių teisių sutarties 1 straipsnio 4 dalimi, pagal kurias reikalaujama atitikties Berno konvencijos materialinėms nuostatoms, Sąjunga pagal šios konvencijos 5 straipsnį kūrinių, kurių kilmės šalys yra šiuos tarptautinius dokumentus pasirašiusios šalys (tarp jų ir JAV), autoriams privalo taikyti nacionalinį vertinimą, t. y. vertinimą, numatytą suderintose autorių teisių srities nuostatose. Ši pareiga susijusi, be kita ko, su išimtinėmis teisėmis, nurodytomis Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 4 straipsnyje, nes vienas iš šios direktyvos tikslų, kaip matyti iš jos 15 konstatuojamosios dalies, yra PINO autorių teisių sutarties įgyvendinimas [20].

30. Jei kūrinių iš trečiųjų šalių likimą būtų paliekama reguliuoti valstybių narių vidaus teisės nuostatomis, tai prieštarautų šiems tarptautiniams Sąjungos įsipareigojimams suderinti autorių teises į kūrinius, kurių kilmės šalys yra valstybės narės. Esant tokiai situacijai, iš tikrųjų būtų labai sunku siekti tikslo užtikrinti tokių kūrinių iš trečiųjų šalių „nacionalinį vertinimą“, t. y. tokį patį vertinimą, koks numatytas pagal suderintas taisykles. Taigi pagal tarptautinius Sąjungos įsipareigojimus Direktyvos 2001/29 nuostatų negalima aiškinti taip, kad jos susijusios vien su kūriniais, kilusiais iš valstybių narių.

31. Vis dėlto, mano nuomone, nagrinėjamu atveju net nebūtina remtis tarptautiniais Sąjungos įsipareigojimais. Pakanka paties Direktyvos 2001/29 teksto. Iš tikrųjų jos 1 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nurodyta, kad ši direktyva „reglamentuoja teisinę autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą vidaus rinkos sistemoje“. Taigi šios direktyvos taikymo sritis apibrėžiama ne pagal kūrinio kilmės šalies ar jo autoriaus pilietybės (arba gyvenamosios vietos) kriterijų, o pagal teritoriją, darant nuorodą į vidaus rinką, kuri atitinka Sutarčių teritorinę taikymo sritį [21]. Vis dėlto kūriniai iš trečiųjų šalių arba objektai, kuriais pažeidžiamos autorių teisės į šiuos kūrinius, gali judėti vidaus rinkoje taip pat, kaip ir iš valstybių narių kilę kūriniai, todėl „vidaus rinkos sistemoje“ reikia apsaugoti, kaip nurodyta Direktyvos 2001/29 1 straipsnio 1 dalyje, su šiais kūriniais susijusias autorių teises. Taigi šioje direktyvoje be išlygų vartodamas sąvoką „kūriniai“ ir jos taikymo sritį apibrėždamas pagal teritorinį kriterijų Sąjungos teisės aktų leidėjas būtinai turėjo atsižvelgti į visus kūrinius, kuriuos apsaugoti reikalaujama Sąjungos teritorijoje, kad ir kokia būtų jų kilmės šalis.

32. Tokią išvadą patvirtina Direktyvos 2001/29 10 straipsnio 1 dalis, susijusi su šios direktyvos taikymu laiko atžvilgiu. Iš tikrųjų pagal šią nuostatą ši direktyva taikoma ne tik kūriniams, kurie jos perkėlimo į nacionalinę teisę dieną buvo saugomi pagal valstybių narių autorių teisių srities teisės aktus, bet ir kūriniams, kurie tą pačią dieną „pagal šios direktyvos nuostatas <…> atiti[ko] apsaugos kriterijus“, t. y. be kita ko, šios išvados 26 punkte primintus kriterijus. Taigi yra saugomi

[17] Žr. Sprendimą *RAAP* (49, 61, 68 ir 71 punktai).

[18] 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priimta sutartis, Europos bendrijos vardu patvirtinta Sprendimu 2000/278 (OL L 89, 2000, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 33 t., p. 208).

[19] Žr. Sprendimą *RAAP* (62–68 punktai).

[20] Be to, kaip ir Berno konvencija, PINO autorių teisių sutartis reglamentuoja autorių teisių apsaugą kitose šalyse nei kūrinio kilmės šalis. Taigi logiška, kad į priemonės, kuria įgyvendinama ši sutartis, taikymo sritį negalima neįtraukti kūrinių iš trečiųjų šalių.

[21] Pagal analogiją dėl Direktyvos 2006/115 taikymo srities žr. Sprendimą *RAAP* (58 ir 59 punktai).

kūriniai, kaip antai aptariami pagrindinėje byloje, kurie šios direktyvos perkėlimo dieną nebuvo saugomi pagal valstybių narių vidaus teisę, nes buvo taikoma Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga, bet kurie vis dėlto atitinka apsaugos kriterijus pagal Direktyvą 2001/29, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

33. Tokie patys argumentai gali būti pateikti ir dėl sąvokos „autorius“. Viena vertus, pagal tarptautinius Sąjungos įsipareigojimus autorių, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, negalima atsieti nuo suderintos autorių teisių sistemos, neatsižvelgiant į jų kūrinių kilmės šalį[22]. Kita vertus, kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas vartoja sąvoką „autoriai“, visai nepatikslindamas jų pilietybės ar gyvenamosios vietos, šią sąvoką reikia aiškinti kaip reiškiančią bet kurį autorių, siekiantį apsaugoti savo teises vidaus rinkoje.

34. Šių išvadų nepaneigia nei Direktyvos 98/71/EB[23] 17 straipsnis, nei Reglamento (EB) Nr. 6/2002[24] 96 straipsnio 2 dalis, pagal kuriuos pavyzdžiams (dizainui) ir modeliams, saugomiems remiantis šiais teisės aktais, taip pat taikoma apsauga pagal valstybių narių autorių teisių srities teisės aktus, o šios apsaugos teikimo sąlygas, įskaitant reikalaujamą originalumo lygį, nustato kiekviena valstybė narė.

35. Pirma, šios nuostatos taikomos nustačius tolesnio autorių teisių suderinimo Sąjungos teisės lygmeniu, atlikto, be kita ko, Direktyva 2001/29[25], sąlygą. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas, išnagrinėjęs aptariamas nuostatas[26], nusprendė, kad „reikia pripažinti, kad modeliai gali būti laikomi „kūriniais“, kaip jie suprantami pagal [šią direktyvą], jeigu jie atitinka [šios išvados 26 punkte] nurodytus du reikalavimus“[27], t. y. apsaugos sąlygas, remiantis šia direktyva Teisingumo Teismo nustatytas visų kategorijų kūriniams.

36. Antra, Direktyvos 98/71 17 straipsnis ir Reglamento Nr. 6/2002 96 straipsnio 2 dalis, kaip matyti iš aiškios jų formuluotės, taikomi ne apskritai taikomosios dailės kūriniams, o vien pavyzdžiams (dizainui) ir modeliams, užregistruotiems pagal šią direktyvą, arba Bendrijos pavyzdžiams (dizainui) ir modeliams, saugomiems pagal šį reglamentą[28]. O taikomosios dailės kūriniams, kurie Sąjungoje niekada nebuvo saugomi kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai, kaip antai pagrindinėje byloje aptariamas kūrinys, šios nuostatos netaikomos, taigi jiems bet kuriuo atveju taikomos bendrosios autorių teisių taisyklės, be kita ko, nustatytos Direktyvoje 2001/29. Vadinasi, šiose nuostatose įtvirtintas ne visuotinio taikymo principas, reglamentuojantis taikomosios dailės kūrinių apsaugą pagal Sąjungos autorių teisę, o apsaugos sistemų kumuliacijos taisyklė, apribota atitinkamų aktų materialinės taikymo srities, t. y. objektų, kurie saugomi kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai pagal šiuos aktus.

37. Taigi Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktas ir 4 straipsnis taikomi taikomosios dailės kūriniams, kurių kilmės šalys – trečiosios šalys ir kurių autoriai yra tokių šalių piliečiai. Vadinasi, *Kwantum* bei Nyderlandų ir Belgijos vyriausybės teiginys, kad pagrindinėje byloje taikoma ne Sąjungos teisė, o tik Berno konvencija, yra klaidingas.

[22] Pagrindinis kriterijus nustatant kūrinio kilmės šalį pagal Berno konvenciją yra paskelbimo vieta, o ši vieta nebūtinai sutampa su valstybe, kurios pilietis yra autorius, arba su jo gyvenamąja vieta.

[23] 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl teisinės dizaino apsaugos (OL L 289, 1998, p. 28; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 120).

[24] 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamentas dėl Bendrijos dizaino (OL L 3, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 142).

[25] Žr., be kita ko, mano išvadą, pateiktą byloje *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:363, 33–48 punktai).

[26] Sprendimas *Cofemel* (44–47 punktai).

[27] Sprendimas *Cofemel* (48 punktas). Žinoma, Teisingumo Teismas nurodo atitinkamą to sprendimo punktą.

[28] Jie gali būti arba užregistruoti, arba ne.

38. Toliau reikia patikrinti, ar pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnį valstybės narės gali taikyti abipusiškumo išlygą, nustatytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje.

– *Dėl galimybės taikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nustatytą abipusiškumo išlygą*

39. Kadangi taikomosios dailės kūrinių iš trečiųjų šalių autorių teisių apsauga yra suderinta Sąjungos teise, tik pagal šią teisę gali būti leidžiama taikyti abipusiškumo išlygą, nurodytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje. Taigi reikia patikrinti, ar pagal Sąjungos teisę tai iš tikrųjų leidžiama.

40. Direktyvoje 2001/29 nėra jokios nuostatos, panašios į šią išlygą, ir net jokios nuostatos, pagal kurią būtų galimas skirtingas požiūris į taikomosios dailės kūrinius dėl jų kilmės šalies. Tokios nuostatos nėra ir jokiame kitame Sąjungos teisės akte. Taigi reikia konstatuoti, kad Sąjungos teisėje šios išlygos taikymo tiesiogiai nenumatyta. Dar reikia patikrinti, ar tokia išlyga Sąjungos teisėje yra nustatyta netiesiogiai.

41. Mano nuomone, atsakymas yra aiškiai neigiamas.

42. Aptariama išlyga, pagal kurią tam tikrų kūrinių apsaugai pagal autorių teises nustatyta sąlyga, kad kilmės šalyje jiems, kaip meno kūriniams, turi būti taikoma panaši apsauga, t. y. autorių teisės apsauga, reikštų aiškų nukrypimą nuo taisyklės, nustatytos Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte ir 4 straipsnyje, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas; pagal ją visi kūriniai yra saugomi, jei atitinka kvalifikavimo kaip kūrinių kriterijus[29]. Toks nukrypimas turėtų būti aiškiai nurodytas.

43. Kiti Sąjungos teisės autorių teisių srities aktai sistemingai patvirtina šią išvadą. Kitos dvi abipusiškumo išlygos, susijusios su apsaugos trukme ir perpardavimo teise[30], numatytos Berno konvencijoje, buvo aiškiai perkeltos į Sąjungos teisę[31]. Vadinasi, *a contrario*, tai, kad Direktyvoje 2001/29 nėra abipusiškumo išlygos, atkartojančios nustatytąją šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, aiškiai rodo, kad ši išlyga Sąjungos teisėje netaikoma. Kitoks aiškinimas keltų abejonių dėl Sąjungos autorių teisių sistemos nuoseklumo.

44. Šiuo klausimu manęs neįtikina Prancūzijos vyriausybės argumentai, kad šis skirtumas atsiranda dėl skirtingų abipusiškumo išlygų formuluočių Berno konvencijoje. Tos vyriausybės teigimu, dėl išlygų, nurodytų šios konvencijos 7 straipsnio 8 dalyje ir 14ter straipsnio 2 dalyje, taikymo reikalingas pozityvus nacionalinės teisės aktų leidėjo (nagrinėjamu atveju – Sąjungos teisės aktų leidėjo) įsikišimas, o šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta išlyga taikoma automatiškai, todėl aiškaus patvirtinimo gali reikėti ne dėl šios išlygos taikymo, o dėl atsisakymo ją taikyti.

45. Laikantis tokio požiūrio abi aptariamos išlygos nėra suformuluotos iš esmės kitaip nei Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta išlyga. Šios konvencijos 7 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad „[apsaugos] terminus reguliuoja įstatymai tos šalies, kurioje reikalaujama apsaugos; tačiau jei šios šalies įstatymai nenumato ko kita, terminas negali būti ilgesnis nei kūrinio kilmės šalyje

[29] T. y. šios išvados 26 punkte paminėtus kriterijus.

[30] Nustatytos atitinkamai Berno konvencijos 7 straipsnio 8 dalyje ir 14ter straipsnio 2 dalyje.

[31] Žr. atitinkamai 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/116/EB dėl autorių teisių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų (OL L 372, 2006, p. 12) 7 straipsnį ir 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/84/EB dėl originalaus meno kūrinio perpardavimo teisės autoriaus naudai (OL L 272, 2001, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 1) 7 straipsnį.

nustatytasis“. Taigi rezultatas, kurį Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo pasiekti Direktyvos 2006/116 7 straipsnio 1 dalimi, t. y. apriboti kūrinių iš trečiųjų šalių apsaugos terminą taip, kad jis nebūtų ilgesnis, nei šiose šalyse nustatytas terminas, šiuo atveju yra automatinis. Būtent šios taisyklės atsisakymas arba apribojimas reikalautų teisės aktų leidėjo įsikišimo atsižvelgiant į formuluotę „jei šios šalies įstatymai nenumato ko kita“. Panašiai šios konvencijos 14ter straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „šio straipsnio 1 dalyje nustatytos apsaugos [t. y. perpardavimo teisės paisymo] galima reikalauti bet kurioje iš [šia konvencija sukurtos] Sąjungos šalių tik tada, jei tai leidžia šalies, kuriai priklauso autorius [kurios pilietis yra autorius], įstatymai[,] ir tik tiek, kiek leidžia apsaugos reikalavimo iškėlimo šalies įstatymai“. Vis dėlto iš esmės tai tokia pati taisyklė kaip ir ta, kuri kyla iš Direktyvos 2001/84 7 straipsnio 1 dalies [32]. Ji galėtų būti taikoma tiesiogiai.

46. Taigi abi pirmesniame punkte minėtos išlygos nėra tokios, kad jas reikėtų aiškiai perkelti į nacionalinę teisę. Jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas vis dėlto manė, kad jas būtina įtraukti į antrinės teisės aktus, tai todėl, kad, priešingai, nei teigia Prancūzijos vyriausybė, Berno konvencija tiesiogiai neveikia Sąjungos teisėje.

47. Primintina, kad Sąjunga nėra Berno konvencijos šalis, nes pagal šios konvencijos 29 straipsnio 1 dalį prie jos gali prisijungti tik valstybės, o tarptautinės organizacijos negali. Vis dėlto Sąjunga įsipareigojo laikytis materialinių šios konvencijos nuostatų pagal TRIPS sutarties 9 straipsnio 1 dalį ir PINO autorių teisių sutarties 1 straipsnio 4 dalį. Tačiau net darant prielaidą, kad, atsižvelgiant į šiuos įsipareigojimus, materialinės šios konvencijos nuostatos laikytinos sukeliančiomis tokias pat pasekmes kaip ir šie du tarptautinės teisės aktai [33], pastarieji nėra tiesiogiai veikiantys [34]. Šis tiesioginio veikimo nebuvimas susijęs su visomis abipusiškumo išlygomis, nurodytomis šioje konvencijoje, įskaitant nustatytąją jos 2 straipsnio 7 dalyje.

48. Taigi nepritariu Prancūzijos vyriausybės nuomonei, kokią išreiškė ir Nyderlandų vyriausybė, jog tam, kad būtų galima netaikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nustatytos abipusiškumo išlygos, šiuo klausimu turi būti nustatyta aiški taisyklė, o Direktyvoje 2001/29 tokios taisyklės nėra.

49. Teisėje tyla gali būti tokia pat iškalbinga kaip ir žodžiai. Tai, kad Direktyvoje 2001/29 sąvokos „kūriniai“ ir „autoriai“ vartojamos nepatikslinant šių kūrinių kilmės šalies ir šių autorių pilietybės ar gyvenamosios vietos, parodo pakankamai aiškiai išreikštą Sąjungos teisės aktų leidėjo norą atsisakyti taikyti aptariamą abipusiškumo išlygą. Jokio papildomo patvirtinimo šiuo klausimu nereikia.

[32] Tiesa, ši nuostata, pagal kurią valstybės narės užtikrina perpardavimo teisę trečiųjų šalių autoriams ir jų teisių perėmėjams su sąlyga, kad atitinkamos trečiosios šalies teisės aktuose įtvirtinta tokia pati „valstybių narių autorių ir jų paveldėtojų [teisių perėmėjų]“ teisė, atrodo tikslesnė nei Berno konvencijos nuostata („jei tai leidžia šalies, kuriai priklauso autorius, įstatymai“). Vis dėlto, kadangi pagal šios konvencijos 5 straipsnio 1 dalį reikalaujama užtikrinti nacionalinį vertinimą kūrinių iš kitų šią konvenciją pasirašiusių šalių autoriams, šių dviejų nuostatų rezultatas bus toks pats, t. y. abipusis autorių, kurie yra valstybių narių piliečiai, ir autorių, kurie yra atitinkamos trečiosios šalies piliečiai, bei jų teisių perėmėjų perpardavimo teisės pripažinimas.

[33] Pagal analogiją žr. 2024 m. vasario 27 d. Sprendimą *EUIPO / The KaiKai Company Jaeger Wichmann* (C-382/21 P, EU:C:2024:172, 62 punktas).

[34] Dėl TRIPS sutarties žr. 2024 m. vasario 27 d. Sprendimą *EUIPO / The KaiKai Company Jaeger Wichmann* (C-382/21 P, EU:C:2024:172, 63 punktas), o dėl PINO autorių teisių sutarties pagal analogiją – 2012 m. kovo 15 d. Sprendimą *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 47 ir 48 punktai). Be to, tai, kad Berno konvencija nepaskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, mano nuomone, reiškia papildomą kontraindikaciją dėl šios konvencijos nuostatų tiesioginio veikimo Sąjungos teisėje (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Skoma-Lux*, C-161/06, EU:C:2007:773, 37 ir 38 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją).

50. Galiausiai dėl Nyderlandų vyriausybės argumento, pagal kurį iš Direktyvos 98/71 ir Reglamento Nr. 6/2002 aiškinamųjų memorandumų ir pirmųjų pasiūlymų dėl šių teisės aktų matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino uždrausti taikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodytą abipusiškumo išlygą tik kiek tai susiję su valstybių narių tarpusavio santykiais, ir nekeisti jos taikymo santykiams su trečiosiomis šalimis, pakanka pažymėti, kad šie dokumentai buvo parengti 1993 m. ir, kaip matyti pirmiausia iš šio reglamento preambulės [35], laukiant, kol autorių teisės bus labiau suderintos. Šiuo metu vienintelis dalykas, kurį gali įrodyti galiausiai priimtos direktyvos 17 straipsnis ir reglamento 96 straipsnio 2 dalis, nors šie teisės aktai nagrinėjamu atveju neturi reikšmės [36], yra tas, kad objektams, kuriems taikomi šie teisės aktai, t. y. registruotiems modeliams ir pavyzdžiams (dizainui) bei Bendrijos pavyzdžiams (dizainui) ir modeliams, nes jiems taip pat gali būti taikoma autorių teisių apsauga, abipusiškumo išlyga netaikoma, kadangi šiose nuostatose įtvirtintas apsaugos kumuliacijos principas, neatsižvelgiant į šių objektų, kaip taikomosios dailės kūrinių, kilmės šalį.

51. Remiantis šiais argumentais darytina išvada, kad nei Direktyvoje 2001/29, nei jokiame kitame Sąjungos teisės akte nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nėra nustatyta tokios abipusiškumo išlygos, kokia nurodyta Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje.

52. Be to, kadangi Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktas ir 4 straipsnis be išlygų taikomi taikomosios dailės kūriniams, valstybės narės negali taikyti abipusiškumo išlygos, kiek tai susiję su šiomis nuostatomis suderintomis teisėmis, jų nepažeisdamos. Kaip Teisingumo Teismas jau turėjo progą patvirtinti, priėmęs šią direktyvą Sąjungos teisės aktų leidėjas intelektinės nuosavybės srityje įgyvendino kompetenciją, kuri anksčiau priklausė valstybėms narėms. Šios direktyvos taikymo srityje Sąjunga turi būti laikoma pakeitusia valstybes nares, kurios nebeturi kompetencijos įgyvendinti reikšmingas Berno konvencijos nuostatas [37].

53. Pridurtina, kad jeigu valstybėms narėms būtų palikta teisė savo nuožiūra taikyti aptariamą abipusiškumo išlygą, tai ne tik prieštarautų aiškiai Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkto ir 4 straipsnio formuluotei, bet ir būtų paneigtas šia direktyva siekiamas tikslas – suderinti autorių teises vidaus rinkoje. Dėl to į taikomosios dailės kūrinius iš trečiųjų šalių skirtingose valstybėse narėse neišvengiamai būtų laikomasi skirtingo požiūrio. Taigi tik Sąjungos teisės aktų leidėjas galėtų nuspręsti, kad ši abipusiškumo išlyga turi būti taikoma Sąjungos teisės sistemoje, šiuo tikslu priimdamas aiškią nuo šios direktyvos nuostatų nukrypti leidžiančią nuostatą.

54. *Kwantum* nurodyta aplinkybė, kad pagrindinėje byloje *Vitra* nesirėmė Direktyvos 2001/29 nuostatomis, nagrinėjamu atveju neturi reikšmės. Direktyvos nuostatos iš esmės nėra taikomos tiesiogiai, jos turi būti perkeltos į valstybių narių vidaus teisę, kurioje vėliau turi būti reglamentuotos privačių asmenų teisės ir pareigos. Nyderlandų Karalystė, tiesiogiai taikydama Berno konvencijos nuostatas, netaiko savo nacionalinės autorių teisės kūriniams iš trečiųjų šalių. Mano nuomone, tai nėra tinkama Direktyvos 2001/29 perkėlimo į nacionalinę teisę priemonė, nes, kaip matyti iš šios bylos, toje konvencijoje gali būti su šia direktyva nesuderinamų taisyklių. Vis dėlto esant tokiai teisinei situacijai, kokia susiklosčiusi Nyderlanduose, būtent ta konvencija turi būti laikoma priemone, kuria ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę. Taigi natūralu, kad privatūs asmenys remiasi ta pačia konvencija, prašydami apsaugoti jų teises. Vis dėlto tai nereiškia, kad taip pati direktyva tampa netaikytina.

[35] COM(93) 342 *final*, p. 54 ir 55.

[36] Žr. šios išvados 36 punktą.

[37] 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimas *DR ir TV2 Danmark* (C-510/10, EU:C:2012:244, 31 punktas).

– *Dėl abipusiškumo išlygos netaikymo suderinamumo su Berno konvencija*

55. Mano nuomone, tai, kad Sąjungos teisėje netaikoma Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga, visai neprieštarauja įsipareigojimams, tenkantiems Sąjungai ar valstybėms narėms pagal šią konvenciją. Pagal tai, kaip suprantu šią nuostatą, ir, priešingai, nei teigia *Kwantum* bei Nyderlandų, Belgijos ir Prancūzijos vyriausybės, ši abipusiškumo išlyga tą konvenciją pasirašiusioms šalims nėra privaloma. Šiuo klausimu pritariu *Vitra* ir Komisijos požiūriams.

56. Pirma, tai išplaukia iš pačios Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalies formuluotės. Šioje nuostatoje įtvirtintos trys teisės normos. Pirmojoje (nustatytoje pirmame sakinyje) nurodytas principas, pagal kurį šios konvencijos šalys gali apsaugoti taikomosios dailės kūrinius kaip pavyzdžius (dizainą) ar modelius, remdamosi autorių teisėmis arba specialia apsaugos sistema, ir abi apsaugos sistemos viena kitos nepaneigia. Antroji (nustatyta antro sakinio pirmoje dalyje) reiškia pačią abipusiškumo išlygą, pagal ją kūrinio, kuris kaip pavyzdys (dizainas) ar modelis kilmės šalyje saugomas tik pagal specialią tvarką, apsaugos kitoje šalyje, kurioje tokios kategorijos kūriniams įmanoma kartu taikyti kelias apsaugos sistemas, galima reikalauti tik pagal tokią specialią tvarką. Galiausiai trečiojoje teisės normoje (nustatytoje antro sakinio antroje dalyje) nurodyta, kad, jei šalyje, kurioje prašoma apsaugos, pavyzdžiams (dizainui) ir modeliams netaikoma speciali tvarka, atitinkamas kūrinys turi būti saugomas autorių teisių pagal bendrąjį nacionalinio vertinimo principą.

57. Šios Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalies nuostatos lengvai paaiškinamos. Kadangi šioje konvencijoje, nukrypstant nuo jos bendrųjų taisyklių, pripažįstama, kad taikomosios dailės kūriniams, nors ir priskiriamiems prie saugomų objektų pagal šios konvencijos 2 straipsnio 1 dalį, gali nebūti taikoma nei autorių teisių apsauga, nei šioje konvencijoje nustatyta minimali apsauga, atsirastų disbalansas tarp kūrinių iš šalių, kuriose taikoma kumuliacinė apsauga, ir kūrinių iš šalių, kuriose taikoma tik speciali apsauga[38], jeigu būtų taikomas nacionalinio vertinimo principas. Abipusiškumo išlyga leidžia išvengti šio disbalanso.

58. Vis dėlto pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalį šios konvencijos šalys gali reglamentuoti taikomosios dailės kūrinių apsaugos būdą, kaip aiškiai nurodyta šio straipsnio 7 dalies pirmame sakinyje. Antrojo sakinio pirmoje dalyje, pagal kurią „turi[ma] teis[ė] tik“ į specialią apsaugą, nurodoma tik tai, kad nėra pareigos suteikti autorių teisių apsaugą kūriniams, kurie savo kilmės šalyje saugomi tik pagal specialią sistemą kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai. Tačiau tai nereiškia, kad šalis, kurioje prašoma apsaugos, negali tokiems kūriniams savanoriškai suteikti dvigubos apsaugos. Iš tikrųjų toks aiškinimas prieštarautų pirmajam sakiniui ir šalims paliktai laisvei reglamentuoti taikomosios dailės kūrinių apsaugą. Be to, minėtos konvencijos 2 straipsnio 7 dalis visai neužkerta kelio tam, kad kūriniai, kurie savo kilmės šalyje saugomi tik kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai, galėtų būti saugomi autorių teisių kitose šalyse. Iš tikrųjų pagal trečiąją normą autorių teisių suteikiama apsauga reikalinga šalyse, kurios netaiko specialios tvarkos, neatsižvelgiant į tai, kokios rūšies apsauga taikoma kilmės šalyje.

59. Taigi pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalies formuluotę šia nuostata nedraudžiama (ir) autorių teisėmis apsaugoti taikomosios dailės kūrinius, kurie savo kilmės šalyje saugomi tik pagal specialią tvarką kaip pavyzdžiai (dizainas) ar modeliai.

[38] Paprastai ji yra siauresnė nei autorių teisių apsauga.

60. Antra, privalomas abipusiškumo išlygos pobūdis prieštarautų Berno konvencijos tikslui užtikrinti autoriams apsaugą už jų kūrinių, įskaitant taikomosios dailės kūrinius, kilmės šalies ribų [39]. Šia konvencija šio tikslo siekiama dviem būdais: taikant nacionalinio vertinimo principą, kuris yra kertinis šio reglamentavimo akmuo, ir apsaugos „sutartiniu minimumu“, kylančiu iš jos materialinių nuostatų. Pagal šios konvencijos 5 straipsnio 1 ir 3 dalis kūriniui, kurį prašoma apsaugoti kitoje šalyje nei jo kilmės šalis, taikomas ir nacionalinio vertinimo principas (natūraliai), ir sutartinis minimumas [40]. Vis dėlto šia konvencija visiškai nesiekiama nei palyginti pasirašiusiųjų šalių apsaugos lygių, nei nustatyti bendro materialinio abipusiškumo principo [41]. Visos taisyklės, nustatytos Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, iš esmės prieštaraujančios šios konvencijos tikslui ir principams, – tai saugumo garantas, leidžiantis įtraukti taikomosios dailės kūrinius į saugomų kūrinių kategorijų sąrašą, kuris, beje, nėra baigtinis [42].

61. Taigi Berno konvencijos rengėjai neturėjo jokio pagrindo padaryti šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodytą abipusiškumo išlygą privalomą. Pasirašiusiosios šalys gali ją taikyti, bet šios konvencijos tikslus geriausia pasiekti visiškai taikant nacionalinio vertinimo principą.

62. Galiausiai, trečia, net laikantis nuomonės, kad Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga yra privaloma, ši pareiga būtų labai santykinė, nes pagal šios konvencijos 19 straipsnį pasirašiusiosioms šalims aiškiai leidžiama suteikti didesnę apsaugą, nei numatyta pagal šią konvenciją, o autoriams – reikalauti tokios platesnės apsaugos ir, savaime suprantama, ją gauti. Taigi galimas draudimas suteikti taikomosios dailės kūriniams dvigubą apsaugą, nepaisant tokios apsaugos nebuvimo kilmės šalyje, bet kuriuo atveju būtų neveiksmingas.

63. Be to, nuomonei, kad aptariama abipusiškumo išlyga yra neprivaloma, taip pat plačiai pritariama doktrinoje [43].

64. Taigi, mano nuomone, jokia Berno konvencijos nuostata nedraudžia pagal Sąjungos teisę *erga omnes* taikyti autorių teisių apsaugą taikomosios dailės kūriniams, atsisakant taikyti šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodytą abipusiškumo išlygą.

– *Šios dalies apibendrinimas*

65. Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnį valstybėms narėms draudžiama taikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodytą abipusiškumo išlygą, kiek tai susiję su teisėmis, kurias apima šios nuostatos. Šios išvados pakanka atsakymui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, įskaitant pirmąjį, nes iš to aiškiai matyti, kad pagrindinėje byloje taikytina Sąjungos teisė.

[39] Kaip minėta šios išvados įvade, pagal daugelio šalių autorių teisių srities aktus apsaugomi tik nacionaliniai kūriniai ir autoriai.

[40] Apsaugą kilmės šalyse paliekama reglamentuoti tų šalių teisės aktais.

[41] Priešingai, Berno konvencijos 5 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodyta, kad naudojimasis apsauga ir jos taikymas pagal šią konvenciją nepriklauso nuo apsaugos buvimo kūrinio kilmės šalyje.

[42] Dėl šių taisyklių genezės ir raidos žr., be kita ko, Goldstein, P., Hugenholtz, P. B., *International Copyright*, Oxford University Press, Oxford, 2019, p. 198–202.

[43] Pirmiausia žr. Schaafsma, S. J., *Intellectual Property in the Conflict of Laws: The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatement*, Edward Elgar Publishing, Čeltnamas, 2022, p. 334 ir 358. Šiuo klausimu žr., be kita ko, Goldstein, P., Hugenholtz, P. B., *International Copyright*, Oxford University Press, Oxford, 2019, p. 202, ir von Lewinski, S., *International Copyright Law and Policy*, Oxford University Press, Oxford, 2008, p. 114. Tiesa, savo nuomonėje dėl šios bylos *European Copyright Society* (Europos autorių teisių draugija) teigia, kad Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga yra privaloma. Vis dėlto ši organizacija pripažįsta, kad šios konvencijos šalys gali nuo nukrypti nuo tos išlygos pagal jos 19 straipsnį. Taigi rezultatas yra toks pats (žr. „Opinion of the European Copyright Society on certain selected aspects of Case C-227/23, Kwantum Nederland and Kwantum België“, 2024 m. balandžio 16 d., pateikiamą interneto svetainėje europeancopyrightsociety.org).

Dėl Chartijos 17 straipsnio 2 dalies

66. Šie argumentai taip pat leidžia daryti išvadą, jog, siekiant naudingai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad jis galėtų priimti sprendimą pagrindinėje byloje, nebūtina remtis Chartija.

67. Jeigu Teisingumo Teismas pritartų mano analizei ir manytų, kad pagrindinėje byloje aptariamą situaciją reglamentuoja Direktyvos 2001/29 nuostatos, kuriose nenumatyta abipusiškumo išlyga, analogiška nustatytai Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, ir pagal kurias valstybės narės negali tiesiogiai taikyti šios išlygos, kaip nors pasikeitus šiai situacijai bet kuriuo atveju reikėtų Sąjungos teisės aktų leidėjo įsikišimo, nesant būtinybės remtis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, siejama su jos 17 straipsnio 2 dalimi. Vis dėlto ši byla neapima klausimo, ar toks galimas teisės aktų leidėjo įsikišimas atitiktų Chartiją.

68. Priešingai, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad Direktyva 2001/29 netaikoma taikomosios dailės kūriniams iš trečiųjų šalių, kurių autoriai nėra valstybių narių piliečiai, ginčas pagrindinėje byloje nepatektų į Sąjungos teisės taikymo sritį, kaip teigia *Kwantum* bei Nyderlandų ir Belgijos vyriausybės. Taigi Chartija nebūtų taikoma.

69. Be to, kadangi Berno konvencija tiesiogiai netaikoma Sąjungos teisės sistemoje[44], šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje numatytos abipusiškumo išlygos atitikties Chartijai klausimo nekyla.

Atsakymas į klausimus ir baigiamoji pastaba

70. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus atsakyti, kad Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktas ir 4 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybėms narėms draudžiama taikyti Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje numatytą abipusiškumo išlygą.

71. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo aspektu klausimo nepateikia, mano manymu, naudinga išnagrinėti tokio atsakymo poveikį ginčui pagrindinėje byloje.

72. Pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnį taikomosios dailės kūrinių iš trečiųjų šalių autoriams pakankamai tiksliai ir besąlygiškai suteikiama išimtinė teisė leisti arba uždrausti atgaminti savo kūrinius, taip pat platinti jų kopijas. Vis dėlto ginčas pagrindinėje byloje yra kilęs tarp privačių asmenų: *Kwantum* ir *Vitra*. Taigi pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją[45] *Vitra* negali tiesiogiai remtis šiomis nuostatomis *Kwantum* atžvilgiu. Kitaip gali būti tik tuo atveju, jei pagal pačią Nyderlandų teisę būtų leidžiama netaikyti nacionalinės teisės normos (nagrinėjamu atveju – Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalies), prieštaraujančios tiksliai ir besąlyginei Sąjungos teisės nuostatai, bet tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas[46].

[44] Žr. šios išvados 47 punktą.

[45] 2024 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Gabel Industria Tessile ir Canavesi* (C-316/22, EU:C:2024:301, 22 punktas).

[46] 2024 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Gabel Industria Tessile ir Canavesi* (C-316/22, EU:C:2024:301, 23 ir 24 punktai).

73. Priešingu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo nacionalinės teisės nuostatą, kuria nagrinėjamu atveju laikytina Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalis, tiesiogiai taikoma Nyderlandų teisėje, vis dėlto turi išaiškinti taip, kad būtų užtikrintas didžiausias Direktyvos 2001/29 veiksmingumas, t. y. autorių teisių, kylančių iš šios direktyvos, pripažinimas taikomosios dailės kūriniams iš trečiųjų šalių[47]. Dėl to prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui gali tekti kuo labiau susiaurinti aptariamos abipusiškumo išlygos apimtį, kilus abejonių pateikiant palankiausią atitinkamų kūrinių apsaugai aiškinimą pagal nacionalinio vertinimo principą, kaip nurodyta šios konvencijos 5 straipsnyje. Taip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų patvirtinti antrosios instancijos teismo pateiktą aiškinimą pagrindinėje byloje.

74. Tai leistų nagrinėjant pagrindinę bylą laikinai kompensuoti Nyderlandų teisės sistemos trūkumus. Vis dėlto tam, kad ši sistema visiškai atitiktų Direktyvą 2001/29, reikėtų nacionalinės teisės aktų leidėjo įsikišimo. Kiek tai susiję su šia direktyva suderintomis teisėmis, bet kurios valstybės narės vidaus autorių teisės turėtų būti tiesiogiai taikomos visiems kūriniams, neatsižvelgiant į jų kilmės šalį ir jų autoriaus pilietybę ar gyvenamąją vietą.

Dėl penktojo prejudicinio klausimo

75. Penktuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 351 straipsnio pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybė narė, nukrypdama nuo Sąjungos teisės nuostatų, gali taikyti abipusiškumo išlygą, dabar nurodytą Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, autorių teisių į kūrinį, kurio kilmės šalis – JAV, turėtojui, jeigu įvykdytos jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygos. Žinoma, šis klausimas bus aktualus tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas pritars mano pasiūlytam atsakymui į antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus.

76. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia šį klausimą dėl Belgijos veikiausiai todėl, kad veiksmai, dėl kurių *Vitra* priekaištauja *Kwantum*, iš dalies buvo įvykdyti šioje valstybėje narėje ir, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, patenka į Belgijos teisės taikymo sritį. Vis dėlto Belgijoje, kaip ir Nyderlanduose, Berno konvencija tiesiogiai taikoma kūriniams iš trečiųjų šalių. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikia tokio paties klausimo dėl Nyderlandų, nes aptariama abipusiškumo išlyga šiai valstybei narei įsigaliojo po SESV 351 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytos dienos.

77. Primintina, kad pagal tą nuostatą Sutarčių nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų iki 1958 m. sausio 1 d., tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių.

78. Berno konvencijos dabartinio 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga buvo įtraukta šios konvencijos Briuselio aktu, priimtu 1948 m. rugpjūčio 1 d. Šis aktas Belgijoje įsigaliojo 1951 m. rugpjūčio 1 d. JAV prie Berno konvencijos prisijungė 1989 m. kovo 1 d.[48].

79. Teisingumo Teismas jau yra išaiškinęs SESV 351 straipsnio pirmą pastraipą. Be kita ko, dėl vienos Berno konvencijos nuostatos (kitos nei jos 2 straipsnio 7 dalis) Teisingumo Teismas priminė, kad SESV 351 straipsnio pirma pastraipa siekiama laikantis tarptautinės teisės principų

[47] Žr. neseniai priimtą 2024 m. balandžio 25 d. Sprendimą *Maersk ir Mapfre España* (C-345/22–C-347/22, EU:C:2024:349, 63 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[48] O ne 1989 m. gegužės 1 d., kaip nurodyta penktajame prejudiciniame klausime.

patikslinti, kad Sutarties taikymas neturi įtakos atitinkamos valstybės narės įsipareigojimui gerbti iš prieš jai įstojant į Sąjungą sudaryto susitarimo kylančias trečiųjų valstybių teises ir vykdyti atitinkamus įsipareigojimus. Tačiau kai tokiu susitarimu valstybei narei leidžiama priimti priemonę, kuri, pasirodo, prieštarauja Sąjungos teisei, neįpareigojant to daryti, valstybė narė turi susilaikyti nuo tokios priemonės priėmimo [49].

80. Teisingumo Teismas pridūrė, kad ši jurisprudencija *mutatis mutandis* turi būti taikoma ir tais atvejais, kai paaiškėja, kad įstatymo numatyta priemonė, kurią valstybė narė priėmė remdamasi ankstesniu tarptautiniu susitarimu, dėl Sąjungos teisės raidos prieštarauja šiai teisei. Esant tokiai situacijai atitinkama valstybė narė negali remtis šiuo susitarimu, kad išvengtų pagal Sąjungos teisę vėliau atsiradusių įsipareigojimų [50].

81. Vis dėlto, kaip matyti iš to, kas išdėstyta [51], Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga, mano nuomone, šios konvencijos šalims nėra privaloma, ja nukrypstama tik nuo jų besąlyginės pareigos užtikrinti nacionalinio vertinimo principo taikymą taikomosios dailės kūriniams. Taigi šioje byloje iškyla Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nurodytas atvejis, kai pagal tarptautinę konvenciją valstybei narei leidžiama priimti priemonę, kuri, pasirodo, prieštarauja Sąjungos teisei, neįpareigojant jos to daryti. Tokiu atveju atitinkama valstybė narė turi susilaikyti nuo tokios priemonės priėmimo [52].

82. Kadangi aptariama abipusiškumo išlyga prieštarauja Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktui ir 4 straipsniui, valstybės narės turi susilaikyti nuo jos taikymo, net jeigu jos prie Berno konvencijos Briuselio akto prisijungė iki 1958 m. Taigi pritariu *Vitra* nuomonei, kad iš esmės Belgijos Karalystė JAV atžvilgiu neturi jokios iš šios konvencijos kylančios pareigos diskriminuoti iš pastarosios šalies kilusius taikomosios dailės kūrinius.

83. Vis dėlto abejoju, ar JAV prisijungimo prie Berno konvencijos diena, kuri yra po 1958 m. sausio 1 d., turi įtakos galimam SESV 351 straipsnio pirmos pastraipos taikymui.

84. Tiesa, nepaisant Berno konvencijos daugiašalio pobūdžio, įsipareigojimai, kylantys, be kita ko, iš jos materialinių nuostatų, veikiau turi būti laikomi šalių, kuriose prašoma autorių teisių apsaugos, dvišalių įsipareigojimų atitinkamų kūrinių kilmės šalims visuma.

85. Vis dėlto pagal Berno konvenciją galimos tik labai retos išimtys ir neleidžiama riboti jos taikymo naujoms prie jos prisijungiančioms šalims. Taigi įsipareigojimai, kuriuos valstybės narės prisiėmė pagal šią konvenciją iki 1958 m. [53], automatiškai susiję su visomis šalimis, kurios po šios datos tampa šios konvencijos šalimis, šioms valstybėms narėms negalint dėl to prieštarauti. Vadinasi, SESV 351 straipsnio pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji apima šiuos įsipareigojimus, neatsižvelgiant į atitinkamos trečiosios šalies prisijungimo prie šios konvencijos datą.

[49] 2012 m. vasario 9 d. Sprendimas *Luksan* (C-277/10, EU:C:2012:65, 61 ir 62 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

[50] 2012 m. vasario 9 d. Sprendimas *Luksan* (C-277/10, EU:C:2012:65, 63 punktas).

[51] Žr. šios išvados 55–64 punktus.

[52] Žr. šios išvados 79 punktą.

[53] Arba valstybės narės, kurios įstojo į Sąjungą po šios datos, iki jų įstojimo dienos.

86. Vis dėlto tai susiję tik su privalomomis Berno konvencijos nuostatomis, o šios konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta abipusiškumo išlyga nėra viena iš tokių nuostatų. Beje, ši problema yra teorinė, nes Sąjunga šios konvencijos materialinėmis nuostatomis susaistyta pagal TRIPS sutartį ir PINO autorių teisių sutartį, todėl Sąjungos teisės nesuderinamumo su šia konvencija atvejų neturėtų būti.

87. Taigi siūlau į penktąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad SESV 351 straipsnio pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybė narė negali, nukrypdama nuo Sąjungos teisės nuostatų, taikyti abipusiškumo išlygos, dabar nurodytos Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, autorių teisių į kūrinį, kurio kilmės šalis – JAV, turėtojui.

Išvada

88. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 2 straipsnio a punktas ir 4 straipsnis

   turi būti aiškinami taip:

   pagal juos valstybėms narėms draudžiama taikyti abipusiškumo išlygą, nurodytą 1886 m. rugsėjo 9 d. Berne pasirašytos konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas), su pakeitimais, padarytais 1979 m. rugsėjo 28 d., 2 straipsnio 7 dalyje.

2. SESV 351 straipsnio pirma pastraipa

   turi būti aiškinama taip:

   pagal ją valstybė narė negali, nukrypdama nuo Sąjungos teisės nuostatų, taikyti abipusiškumo išlygos, dabar numatytos Berno konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje, autorių teisių į kūrinį, kurio kilmės šalis – Jungtinės Amerikos Valstijos, turėtojui.